

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОЛОГІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ БІОЛОГІЇ

Скрипник С.В., Качорець Ю.О.

skrypnyks2@gmail.com, kyulia290406@gmail.com

Хмельницький національний університет

Проектна діяльність екологічного змісту при вивченні біології – одна з перспективних складових освітнього процесу, адже вона створює умови для творчого саморозвитку та самореалізації здобувачів освіти, формує у них життєві компетенції (Soft Skills та Hard skills), зокрема: полікультурні, мовленнєві, інформаційні, політичні та соціальні. Самостійне здобування учнями біологічних та екологічних знань, їхня систематизація, надає можливість орієнтуватися в сучасному інформаційному просторі, актуалізувати екологічні проблеми й приймати відповідне рішення саме через упровадження методу проєктів. Зазначаємо, на нашу думку, найоптимальнішу структуру роботи над проєктом екологічного спрямування при вивченні біології (рис. 1) [1].

Рис. 1. Структура діяльності вчителя та учнів під час роботи над проєктом (за Л. Левашовою)

Відповідно до зазначеної структури окреслюємо етапи роботи над проєктом екологічного спрямування при вивченні біології:

1. Ціннісно-орієнтований (вибір напрямку і назви проєкту екологічного спрямування, формулювання проблеми, мети і завдань проєкту, визначення кола питань для організації проєкту, виділення загального напрямку або пріоритетних (окремих) напрямів, оформлення міні-проєктів, для вирішення загальної тематики проєкту).

2. Конструктивний (організація малих (робочих) груп, розподіл завдань між учасниками проєкту, дослідження проблеми, збір інформації, вибір оптимального варіанта виконання проєктного завдання (генерування ідеї), розроблення плану, добір матеріалів та інструментів, вибір форми презентації результатів проєкту).

3. Оцінювально-рефлексивний (рефлексія діяльності кожного учасника проєкту згідно з планом роботи над проєктним завданням (реалізація проєкту), підготовка презентації результатів проєкту).

4. Презентаційний (проведення презентації-захисту проєкту, оцінка результатів виконання проєкту, представлення колективних і особистих досягнень учасників проєкту).

5. Контрольний (аналіз результатів, оцінка якості проєктної діяльності, визначення перспективних напрямів використання результатів проєкту).

Відповідно до структури, етапів роботи над проєктом зазначаємо освітні функції проєктної діяльності екологічного спрямування при вивченні біології (Табл. 1) [1, 2, 3].

Таблиця 1

Освітні функції проєктної діяльності екологічного спрямування при вивченні біології

Дидактична	вироблення вміння конструювати свої знання; ознайомлення зі способом роботи з інформацією; формування вміння презентувати результати своєї роботи; формування навичок самоорганізації.
Пізнавальна	підвищення мотивації до отримання нових знань; формування вміння продукувати, аргументувати та захищати свої ідеї; формування навичок емоційно-вольової сфери.
Розвивальна	розвиток творчих і дослідницьких здібностей особистості; розвиток здібності та самовизначення ціле покладання; розвиток критичного мислення, навичок аналізу та рефлексії; розвиток комунікативних умінь.
Виховна	виховання значущих загальнолюдських цінностей; виховання почуття відповідальності та самодисципліни.
Соціальна	формування навичок спілкування в соціумі; формування власного погляду на події; осмислення своїх можливостей та усвідомлення власної значущості у командній роботі.

Також вважаємо за потрібне зазначити, що в проєктній навчально-пізнавальній діяльності екологічного спрямування при вивченні біології розвиваються особистісні якості здобувачів освіти: комунікативні вербальні, комунікативні невербальні, соціальні, технологічні, особистісні, маніпулятивні, творчо-гуманітарні. У процесі виконання освітніх проєктів екологічного спрямування при вивченні біології відбувається інтеграція знань із техніки, технології, природознавства, математики, фізики, української та іноземної мов, інформатики тощо. Різноманітність можливих варіантів проєктів в цілому спонукала авторів до їх класифікації. Так, за напрямками виокремлюють навчальні, соціальні та управлінські проєкти. Їх також відповідно класифікують. Зокрема, визначають дослідницькі, творчі, ігрові, інформаційні, практико орієнтовані навчальні проєкти [4].

Ми погоджуємось з науковцями, які на нашу думку влучно та професійно, запропонували концептуальні позиції (принципи) проєктної діяльності в цілому. Саме на них будується проєктна діяльність екологічного спрямування при вивченні біології (Табл. 2) [3, 4, 5].

Принципи проєктної діяльності екологічного спрямування при вивченні біології

Принцип гуманізму	в центрі уваги учень, розвиток його творчих здібностей.
Принцип особистої зацікавленості учня в темі проєкту	освітній процес будується не в логіці навчального предмета, а в логіці діяльності, що має особистісний сенс для учня. Це підвищує його мотивацію в навчанні
Діяльнісний підхід	процес навчання для учня – це процес роботи над проєктом свого майбутнього. Індивідуальний темп роботи над проєктом забезпечує вихід кожного учня на свій рівень розвитку.
Принцип співробітництва	учнів і вчителя при вирішенні різноманітних проблем.
Комплексний підхід	розробці навчальних проєктів сприяє збалансованому розвитку основних фізіологічних і психічних функцій учня.
Принцип поваги до іншої точки зору	не вимушене спілкування
Принцип забезпечення відповідальності за результат	використання навколишнього життя як лабораторії, у якій відбувається процес пізнання.

Отже, в реаліях сьогодення проєктна діяльність екологічного спрямування при вивченні біології вважається одним із перспективних видів отримання біологічних та екологічних знань, тому що створює умови для творчої самореалізації, для розвитку інтелектуальних здібностей, підвищує мотивацію для екологізації особистості. Здобувачі освіти набувають досвіду вирішення реальних проблем з огляду на майбутнє самостійне життя.

Література:

1. Левашова Л. О. Проєктна діяльність у формуванні та вихованні учнівського колективу в початковій школі. Сучасна школа України, 2014. № 4. С. 64–89.
2. Дейниченко В. Г. Проєктна діяльність як вид навчальної діяльності школярів. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. праць. Запоріжжя: КПУ, 2014. Вип. 36. С. 10-16.
3. Підготовка майбутніх педагогів до реалізації екологічної освіти для сталого розвитку. В. Д. Мелаш та ін. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б Хмельницького, 2017. 205 с.
4. Організація проєктної діяльності екологічного спрямування в початковій школі: навчально-посібник. Упорядники: Коваль О., Карпенко О. Чернігів: Десна Поліграф, 2020. 96 с.
5. Скрипник С.В. Шевченко С.М. Загорока А.М. Науково-методичні засади впровадження методів екологічної освіти і виховання в процесі навчання біології. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні та психологічні науки. Хмельницький. 2020. №4. С. 307-326.